

**ՀՀ ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ
ԿԼԻՆԻԿԱՅԻ ԴԵՐԸ ԵՎ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ ԿՐԹԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԸՆԹԱՅԻ ԲԱՂԿԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՍ ԵՎ ԱՆՎՃԱՐ
ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ ՀԱՐԹԱԿ**

ՄԱՆԵ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ*
ՀՀ փաստաբանական ակադեմիա

Սույն հոդվածում քննարկվում են Փաստաբանական ակադեմիայի իրավաբանական կլինիկայի՝ որպես կրթական և իրավաբանական անվճար օգնության տրամադրման համատեղ հարթակ, վերջինիս հիմնական առանձնահատկությունները, ինչպես նաև նմանությունները և տարբերությունները բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների իրավաբանական կլինիկաների համեմատությամբ:

Ներկայացված են նաև իրավաբանական կլինիկայի ձևավորման պատմությունը և զարգացումը, իրավաբան գիտնականների մոտեցումները իրավաբանական կլինիկայի դերի, նշանակության և գործառույթների մասին:

Առաջարկվում է ներդնել կլինիկա դիմած անձանց նախապես գրանցվելու և իրավական խնդիրը նախապես գրավոր ներկայացնելու մոդելը՝ թողնելով գրանցման ձևաչափի և ժամկետների սահմանումը կլինիկական գործունեություն իրականացնող կազմակերպության հայեցողությանը, որն էլ կնպաստի ավելի որակյալ իրավաբանական օգնության տրամադրմանը և ժամանակի առավել արդյունավետ կառավարմանը:

Բանալի բառեր – *իրավաբանական կլինիկա, Փաստաբանական ակադեմիա, փաստաբան, փորձաշրջան, իրավաբանական խորհրդատվություն, անվճար իրավաբանական օգնություն, կրթություն, վերապատրաստում*

* **Մանե Կարապետյան** – իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի գիտագործնական հարցերով պրոռեկտոր

Мане Карапетян – кандидат юридических наук, проректор по научно-практическим вопросам Академии адвокатов РА, преподаватель кафедры гражданского права ЕГУ

Mane Karapetyan – Candidate of Legal Sciences, Vice-rector of Practice and Science of the Academy of Advocates of the RA, Lecturer at the Chair of Civil Law of YSU

Էլ. փոստ՝ mane.karapetyan@advocates.am, mane.karapetyan@ysu.am

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-4989-3851>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Ստացվել է՝ 31.07.2025

Գրախոսվել է՝ 09.01.2026

Հաստատվել է՝ 13.01.2026

© The Author(s) 2026

Ներածություն

Իրավաբանական կլինիկան ի սկզբանե ձևավորվել և հետագայում լայն տարածում է ստացել զարգացած և զարգացող մի շարք երկրներում՝ որպես հասարակության անապահով խավին անվճար իրավաբանական օգնություն տրամադրելու միջոցով իրավաբանական կրթություն ստացող անձի տեսական գիտելիքը պրակտիկ փորձի վերածելու հարթակ:

ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի իրավաբանական կլինիկան (այսուհետ՝ նաև Կլինիկա) արդեն երկար տարիներ է, ինչ շաբաթը մեկ օր անվճար իրավաբանական օգնություն է տրամադրում իրեն դիմած անձանց և, ի տարբերություն բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների իրավաբանական կլինիկաների, որտեղ ղեկավարի հսկողությամբ ուսանողներն են տրամադրում իրավաբանական օգնություն, այստեղ փաստաբան ղեկավարի հսկողությամբ անվճար իրավաբանական օգնություն են տրամադրում բարձրագույն իրավաբանական կրթություն ունեցող անձինք:

Այս հարթակը խիստ կարևոր է ինչպես քաղաքացիներին իրավաբանական օգնություն ցուցաբերելու, այնպես էլ ունկնդիրների կողմից ապագա փաստաբան դառնալու համար անհրաժեշտ հմտություններ ձեռք բերելու տեսանկյունից: Իրավաբանական կլինիկան, որպես ուսուցման մեթոդ, հնարավորություն է տալիս ուսանողներին ծանոթանալու իրավակիրառ պրակտիկայի խնդիրներին և գտնելու լուծումներ՝ արթնացնելով իրավունքի առավել հետաքրքիր և գործնական կողմը¹:

Հետազոտության հիմնական ուղղությունները

Իրավաբանական կլինիկան, որպես ուսուցման մոդելի պիլոտային ծրագիր, առաջին անգամ փորձարկվել է 1870 թ. ԱՄՆ-ում Հարվարդի համալսարանի պրոֆեսոր Լանգդեյլի կողմից²: Ավելի ուշ՝ 1900 թ., պրոֆեսոր Ջորջ Ֆրոմգոլդն առաջին անգամ օգտագործել է «իրավաբանական կլինիկա» տերմինը գերմանական «Ֆեդերալ իրավունք» թերթում տպագրած «Իրավաբանական կլինիկա» հոդվածում: Այստեղ գերմանացի պրոֆեսորն առաջարկել է բժշկական ֆակուլտետներում գործող կլինիկաների օրինակով ձևավորել կլինիկաներ նաև իրավաբանական ֆակուլտետներում, որտեղ ուսանողները ուսուցիչների ղեկավարմամբ կլուծեն ձևական կամ ժամկետն անցած, սակայն «իրական» գործեր³:

¹ St' u **Mimoso, M.J., Anjos, M.R. & Miranda, C** (2018). Legal clinics, a challenge for the teaching of law. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*, ISSN 2547-8818, էջ 105:

² St' u նույն տեղը, էջ 104:

³ St' u **Goncharenko, V.O.** Legal Clinic. History and definitions. *Practice of Legal Clinics of Ukraine*, 1, 2004:

Իրավաբանական կլինիկայի կրթական ծրագիրը մշակվել է ԱՄՆ-ում 1960-ական թվականներին, որը պատասխանն էր համալսարանական ծրագիրը իրական կյանքին մոտեցնելու հրամայականին և կոչված էր մեկ քայլ առաջ առնելու ապագա իրավաբաններին իրական շուկային մոտեցնելու հարցում⁴:

1960-ականներին ավելի քան 30 իրավաբանական կլինիկա էր գործում ԱՄՆ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում, որտեղ ուսանողները իրենց դասախոսների և փաստաբանների ղեկավարությամբ տրամադրում էին իրավաբանական անվճար օգնություն ցածր եկամուտներ ունեցող անձանց⁵:

Առաջին իրավաբանական կլինիկաները՝ որպես կառուցվածքային ստորաբաժանում, ի հայտ եկան Ջորջ Վաշինգտոնի և Կոլումբիայի համալսարաններում⁶:

Ինչպես տեսնում ենք, իրավաբանական կլինիկայի ձևավորումն ի սկզբանե հետապնդել է կրթական նպատակ: 1900 թ. պրոֆեսոր Ջորջ Ֆրոմգոլդն առաջարկում էր փորձարկել ուսանողների գիտելիքները ժամկետանց գործերի քննությամբ, որպիսի պարագայում ակնհայտ է, որ որևէ քաղաքացի չէր կարող օգտվել իրավաբանական կլինիկային ներգրավված ուսանողների գիտելիքներից:

Իրականում իրավաբանական կլինիկան ցանկացած պարագայում կազմակերպվում է համապատասխան կրթական կազմակերպության կողմից հենց իր ուսանողների շրջանում մասնագիտական հմտություններ ձևավորելու և դրանք կատարելագործելու նպատակով, այլ խնդիր է, որ այդ նպատակի իրականացումը զուգորդվում է նաև սոցիալական գործառնությամբ:

Բացառություն չէ նաև Կլինիկան, որը նույնպես ձևավորվել է ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի ունկնդիրներին մասնագիտական փորձառություն ուսուցանելու նպատակով:

Իրավաբանական կլինիկայի գործառնությունները

Ընդունված է տարանջատել իրավաբանական կլինիկայի երկու գործառնություն՝ կրթական և սոցիալական⁷:

Մենք համամիտ ենք մասնագիտական գրականության մեջ շրջանառվող այն դիտարկմանը, որ իրավաբանական կլինիկան ոչ այլ ինչ է, քան իրավական գիտության գործնական կիրառում⁸:

⁴ St' u The Legal Clinic. The Idea, Organization, Methodology, Warsaw 2005, ISBN 83-7387-685-5, էջ 16:

⁵ St' u Polyakov, M.B. (2010). The history of legal clinics and clinical legal education. *Russian Law Journal*, 2, էջ 6-68:

⁶ St' u Kozenko, Y. (2009). Law clinics: learning by helping. *Law Student*, 6(5), էջ 22-23:

⁷ St' u Валериевна Г.Ю., Нариманович М.Р., Юридическая клиника как метод практического обучения будущих юристов. Мир науки. Педагогика и психология, 2019, №5, Том 7, ISSN 2558-6282:

⁸ St' u The Legal Clinic. The Idea, Organization, Methodology, Warsaw 2005, ISBN 83-7387-685-5, էջ 17:

Այդուհանդերձ, թեև իրավաբանական կլինիկաների հիմնական նպատակը ուսանողներին փորձառություն ուսուցանելն է, սակայն կլինիկաները համատեղում են կրթական և իրավաբանական օգնության տրամադրման սոցիալական գործառույթները:

Ս. Կիվալովի կարծիքով՝ իրավաբանական կլինիկան ունի սոցիալական շատ գործառույթներ, որոնցից հիմնականը փոքր եկամուտ ունեցող քաղաքացիներին անվճար իրավաբանական օգնություն տրամադրելն է և դրան զուգահեռ՝ ուսանողների գործնական հմտությունները զարգացնելը, որի կարիքը նրանք կունենան ավարտելուց հետո⁹:

Կլինիկան մի կողմից խիստ արժեքավոր գիտելիքներ է փոխանցում ապագա փաստաբանին ժամանակը ճիշտ կառավարելու, վստահորդների հետ ճիշտ հարաբերություններ կառուցելու և իրավական խնդիրներին հնարավորինս արդյունավետ լուծումներ գտնելու տեսանկյունից, իսկ մյուս կողմից այն իրականացնում է հսկայական սոցիալական գործառույթ՝ հասարակության անապահով խավին տրամադրելով իրավաբանական անվճար օգնություն:

Հատկանշական է, որ, անկախ Կլինիկայի ձևավորման նպատակից, վերջինիս սոցիալական գործառույթը ամենին չի զիջում կրթականին:

Կլինիկայում ներգրավված ունկնդիրները և նրանց ղեկավար փաստաբանը անհատական մոտեցում են ցուցաբերում Կլինիկա դիմած յուրաքանչյուր քաղաքացու նկատմամբ և հանգամանալից պատասխանում նրան հուզող բոլոր հարցերին:

Այս առումով առաջանում է մեծ խնդիր Կլինիկա դիմած անձանց հոսքի կառավարման տեսանկյունից, քանի որ մուտքն ազատ է բոլոր քաղաքացիների համար, ինչը նշանակում է, որ հնարավոր է՝ մեկ օր Կլինիկա այցելի մոտ 100 քաղաքացի, մեկ այլ օր՝ 150, և այլն, ինչը նախապես կանխատեսելի չէ:

Բացի այդ, հնարավոր չէ նաև նախապես տեղեկանալ, թե ինչ խնդիրներով են քաղաքացիները դիմելու Կլինիկա, ուստի և մոտավոր հաշվարկել այն ժամանակը, որը ծախսվելու է համապատասխան քաղաքացուն իրավաբանական օգնություն տրամադրելու համար:

Այս համատեքստում, մեր կարծիքով, Կլինիկայի կազմակերպման արդյունավետության տեսանկյունից առավել նպատակահարմար կլինի իրավաբանական օգնություն տրամադրել նախապես գրանցված քաղաքացիներին և այն ժամին, երբ քաղաքացին գրանցվել է:

Իհարկե, այս մոդելին անցումը նախնական փուլում կարող է մեծ անհարմարություններ պատճառել Կլինիկայի շահառուներին՝ հաշվի առնելով նրանց հիմնական տարիքային շեմը և սոցիալական դրությունը, սակայն երկարաժամկետ հաշվարկով, կարծում ենք, որ այս մոդելի կիրառումը էական կբարձրացնի Կլինիկայի աշխատանքների արդյունավետությունը:

⁹ Տե՛ս **Serhii Kivalov**. Legal Clinics as an important element of human right for free legal aid. 2019, ISSN: 1370-7794, էջ 171:

Իրավաբանական կլինիկայի առանձնահատկությունները

Դեռևս 1901 թ. պրոֆեսոր Ա. Ի. Լյուբլինսկին առաջ է քաշել իրավաբանական կլինիկայի հետևյալ առանձնահատկությունները

- իրավաբանական կլինիկա կարող են դիմել իրավական օգնություն հայցող բոլոր անձինք, ընդ որում, իրավաբանական օգնությունը տրամադրվում է անհատույց հիմունքներով,

- հաշվի առնելով, որ իրավաբանական օգնությունը տրամադրվում է դեռևս չդիպլոմավորված մասնագետ ուսանողների կողմից՝ դասախոսի ղեկավարմամբ, այն չպետք է անցնի կրթական գործընթացի սահմանները,

- իրավաբանական կլինիկան բարեգործության յուրահատուկ դրսևորում է, քանի որ դրան դիմող անձանց հիմնական մասը նյութապես անապահով բնակչությունն է,

- քանի որ իրավաբանական կլինիկայի շրջանակում գործունեության համար անհրաժեշտ են տեսական խորը գիտելիքներ, կրթական այս հարթակը խելամիտ է կիրառել միայն բարձր կուրսի ուսանողների համար¹⁰:

Վերը նշված առանձնահատկությունների մի մասը արդիական է նաև այսօր և կիրառելի ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի կլինիկայի նկատմամբ, մյուս մասը՝ ոչ:

Օրինակ՝ Կլինիկան չի ստուգում իրավաբանական օգնության համար դիմած անձի սոցիալական ապահովությունը և տրամադրում է իրավաբանական օգնություն իրեն դիմած բոլոր անձանց, սակայն փորձը ցույց է տալիս, որ Կլինիկա դիմողների մեծամասնությունը հասարակության սոցիալապես անապահով խավից են:

Հատկանշական է նաև այն հանգամանքը, որ Կլինիկայում չի կիրառվում մասնագիտական գրականության մեջ տեղ գտած այն թեզը, որ առաջնորդվելով առաջին հերթին կրթական և ոչ թե բարեգործական նպատակներով՝ իրավաբանական կլինիկայի ղեկավարը պետք է մանրակրկիտ ուսումնասիրի կլինիկային ուղղված գործի նյութերը և ընդունի միայն այն գործերը, որոնք կլինիկայի համար մեծ կամ փոքր հետաքրքրություն են ներկայացնում, իսկ մնացած դիմողներին ուղղորդի վճարովի կամ անվճար փաստաբանական օգնությանը¹¹:

Այս թեզն ինքնին մեզ համար ընդունելի է միայն այն պարագայում, երբ կրթական գործընթացն ունի գերակայություն անվճար իրավաբանական օգնության գործառնության նկատմամբ:

¹⁰ St'u **Люблинский А.И.** О юридических клиниках. Российское понимание термина «юридическая клиника» // А. И. Люблинский // Журнал Министерства Юстиции. - 1901. - КН. 1. - С. 175-181// https://codolc.com/bookslib/O_juridicheskikh_klinikakh/O_yuridicheskikh_klinikah_rossiyskoe_ponimanie_termina (03.04.2025)

¹¹ St'u նույն տեղը:

Փաստաբանական ակադեմիայի իրավաբանական կլինիկայի համար այս երկու գործառնությունները համարժեք են, և որևէ մեկին չի տրվում առավելություն մյուսի նկատմամբ:

Իհարկե, «առանց սահմանների իրավաբանական օգնության տրամադրումը» շատ ավելի արդյունավետ կարող է լինել, երբ իրավաբանական օգնության համար դիմած անձը նախապես, նախքան խորհրդատվության օրը բարձրաձայնի իրեն հուզող հարցը, և իրավաբանական օգնություն տրամադրող անձն էլ ունենա ժամանակ խնդրի արդյունավետ լուծումը գտնելու համար:

Կլինիկայում սա արվում է անմիջապես տեղում, ինչն էլ առանձին, խիստ բարդ և խճճված խնդիրների դեպքում հանգեցնում է ժամանակի ոչ արդյունավետ օգտագործմանը:

Այդուհանդերձ, հաշվի առնելով Կլինիկա դիմած անձանց սոցիալական վիճակը, նման պահանջի սահմանումն այս պահին կարող է հանգեցնել անվճար իրավաբանական օգնության համար դիմած անձանց համար որոշ անհարմարությունների:

Միևնույն ժամանակ, մեր համոզմամբ, այն կլինիկաները, որոնք որդեգրել են անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրումն առանց սահմանների մոդելը, պետք է ներդնեն նախապես հարցը որևէ գրավոր ձևով ուղարկելու վերաբերյալ շահառուներին ներկայացվող պարտադիր պահանջ և ընդունեն խորհրդատվության միայն այն անձանց, ովքեր իրենց խնդիրը նախապես են ներկայացրել: Այս ընդհանուր կանոնից կարող է լինել բացառություն միայն խիստ անհետաձգելի դեպքերի համար, որոնց առկայության կամ բացակայության վերաբերյալ դիրքորոշում կհայտնի կլինիկայի համակարգողը:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ կարող ենք առանձնացնել ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի կլինիկային բնորոշ հետևյալ հատկանիշները.

- ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի իրավաբանական կլինիկան տրամադրում է անվճար իրավաբանական օգնություն իրեն դիմած ցանկացած անձի՝ առանց ստուգելու տվյալ անձի վճարունակ կամ անվճարունակ լինելու փաստը.
- ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի կողմից տրամադրվում է իրավաբանական օգնություն շաբաթական մեկ անգամ պարբերականությամբ.
- ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի կլինիկայի շրջանակներում տրամադրվում է պրոֆեսիոնալ իրավաբանական օգնություն ըստ քաղաքացիաիրավական (վարչաիրավական) և քրեաիրավական մասնագիտացումների.
- ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի կլինիկայի շրջանակներում տրամադրվում է պրոֆեսիոնալ իրավաբանական օգնություն առանց ոլորտային կամ այլ սահմանափակումների:

2023 մարտ - 2024 մարտ հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ փաստաբանական կլինիկան սպասարկել է 1444 այցելուի¹², իսկ 2024 մարտ - 2025

¹² <https://advocates.academy/hy/file/be7a3c46-b7cb-4af6-a1c0-93c87c5cefef>

մարտ հաշվետու ժամանակահատվածում՝ 1271 այցելուի¹³։ Ինչպես տեսնում ենք, վիճակագրական տվյալներն արդեն իսկ փաստում են ՀՀ փաստաբանական կլինիկայի ծանրաբեռնվածությունը։

Իրավաբանական կլինիկաների տեսակները

Իրավաբան գիտնականների կողմից տարածված է իրավաբանական կլինիկաների տարանջատումը ըստ մատուցվող իրավական օգնության տեսակի։ Այս առումով տարանջատվում են երեք խմբի կլինիկաներ, որոնք՝

1. տրամադրում են իրավաբանական տեղեկատվություն, խորհրդատվություն և պարզաբանում։

2. կազմում են իրավաբանական բնույթի փաստաթղթեր։

3. իրականացնում են ներկայացուցչություն¹⁴։

Փաստաբանական ակադեմիայի կլինիկան այս երեք խմբի իրավաբանական օգնության տեսակներից տրամադրում է առավելապես իրավաբանական տեղեկատվություն և խորհրդատվություն, սակայն առանձին դեպքերում կազմվում են նաև իրավաբանական բնույթի փաստաթղթեր։

Դատական ներկայացուցչություն չի տրամադրվում և չի էլ կարող տրամադրվել, քանի որ նախ՝ կլինիկայի աշխատանքներում ներգրավված ունենդիրները չունեն փաստաբանի արտոնագիր, որպեսզի իրականացնեն դատական ներկայացուցչություն, և երկրորդ՝ միջին դատական գործի տևողությունն էապես գերազանցում է ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայում կրթական գործընթացի փորձաշրջանի փուլի տևողությունը, որը երեք ամսից վեց ամիս է տևում։

Մեր կարծիքով՝ ներկայացուցչությունը չպետք է ներառվի կլինիկայի գործունեության շրջանակներում, քանի որ այն պահանջում է շատ ավելի մեծ փորձառություն և պրոֆեսիոնալիզմ, քան կարող են տիրապետել կլինիկայում ներգրավված անձինք, իսկ նրանց ղեկավարը կարող է հսկել խորհրդատվության տրամադրումը կամ ստուգել կազմված փաստաթղթերը, սակայն եթե ներգրավվի նաև դատական նիստերին, ապա դա նույնը կլինի, որ ներկայացուցչություն իրականացնում է ուսանողի ղեկավարը և ոչ թե ուսանողը։

Այս առումով, մեր կարծիքով, որպես կլինիկայի տեսակ պետք է բացառել ներկայացուցչության իրականացման մոդելը։

Եզրակացություն

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ կարող ենք փաստել, որ իրավաբանական կլինիկաների գործունեությունը որպես կրթական գործունեության բաղադրիչ, գոր-

¹³ <https://advocates.academy/hy/file/2352fd13-2a1e-45e0-87a6-174e276ba6be>

¹⁴ St u Dubchak, N.S. (2012). Classification of legal clinics: a theoretical analysis. Bulletin of the Academy of Advocacy of Ukraine, 25(3), էջ 198-200:

ծուն միջոց է իրավական կրթության որակի բարձրացման և գործնական պահանջների համապատասխանության ապահովման տեսանկյունից, որը, իհարկե, զուգակցվում է սոցիալական բաղադրիչով՝ անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրմամբ:

ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի իրավաբանական կլինիկան իր նեսուրսներով արդեն տարիներ շարունակ շաբաթը մեկ օր տրամադրում է քաղաքացիներին անվճար իրավաբանական օգնություն և դրան զուգահեռ՝ ձևավորում ու զարգացնում է իր ունկնդիրների մեջ փաստաբանական գործունեության համար անհրաժեշտ մասնագիտական հմտություններ: Կլինիկան ապահովում է անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրման պրոֆեսիոնալիզմը՝ ըստ քրեաիրավական կամ քաղաքացիաիրավական (վարչաիրավական) մասնագիտացումների, և չի սահմանափակում իրեն դիմած անձանց խնդիրների բնույթը և բովանդակությունը:

Այդուհանդերձ, կլինիկական գործունեության, այդ թվում նաև Կլինիկայի զարգացման համատեքստում մենք առաջարկում ենք ներդնել նախապես գրանցվելու և իրավական խնդիրը նախապես գրավոր ներկայացնելու մոդելը՝ թողնելով գրանցման ձևաչափի և ժամկետների սահմանումը կլինիկական գործունեություն իրականացնող կազմակերպության հայեցողությանը:

МАНЕ КАРАПЕТАН – Роль и значение юридической клиники академии адвокатуры РА как неотъемлемой части образовательного процесса и платформы для оказания бесплатной юридической помощи. – В данной статье рассматривается Юридическая клиника Академии адвокатов как совместная площадка для образовательных целей и оказания бесплатной юридической помощи, её основные особенности, а также сходства и различия по сравнению с юридическими клиниками высших учебных заведений.

В статье также представлены история и развитие юридической клиники, подходы различных правоведов к роли, значению и функциям юридической клиники.

В статье представлено предложение о внедрении модели предварительной регистрации лиц, обращающихся в клинику, и предварительного изложения правовой проблемы в письменной форме, оставив определение формата регистрации и сроков на усмотрение организации, осуществляющей деятельность клиники, что, в свою очередь, будет способствовать оказанию более качественной юридической помощи и более эффективному управлению временем.

Ключевые слова: Юридическая клиника, клиника, Академия адвокатов, юрист, испытательный срок, оказание бесплатной юридической помощи, бесплатная юридическая помощь, юридическая консультация

MANE KARAPETYAN – The Role and Significance of the Legal Clinic of the Academy of Advocates of RA as an Integral Part of the Educational Process and Platform for Providing Free Legal Aid. – This article presents the Legal Clinic of the Academy of Advocacy as an educational and free legal assistance platform, its main features, as well as similarities and differences in comparison with legal clinics of higher educational institutions.

The article also presents the history and development of the formation of the legal clinic, the approaches of various legal scholars to the role, significance and functions of the legal clinic.

The article presents a proposal to introduce a model for pre-registration of persons applying to the clinic and the preliminary presentation of the legal problem in writing, leaving the definition of the registration format and deadlines to the discretion of the organization carrying out clinical activities, which in turn will contribute to the provision of higher-quality legal assistance and more effective time management.

Key words: *Legal clinic, clinic, Academy of Advocates, lawyer, probationary period, providing free legal aid, free legal aid, legal advice.*

References

- Валериевна Г.Ю., Нариманович М.Р., Юридическая клиника как метод практического обучения будущих юристов. Мир науки. Педагогика и психология, 2019, №5, Том 7, ISSN 2558-6282
- Люблинский А.И. О юридических клиниках. Российское понимание термина «юридическая клиника» // А.И.Люблинский//Журнал Министерства Юстиции.-1901.-КН. 1.-С. 175-181/https://codolc.com/bookslib/O_juridicheskikh_klinikakh/O_yuridicheskikh_klinikah_rossiyskoe_ponimanie_termina
- Dubchak, N.S. (2012). Classification of legal clinics: a theoretical analysis. Bulletin of the Academy of Advocacy of Ukraine, 25(3), 198-200
- Goncharenko, V.O. Legal Clinic. History and definitions. Practice of Legal Clinics of Ukraine, 1, 2004
- Mimoso, M.J., Anjos, M.R. & Miranda, C (2018). Legal clinics, a challenge for the teaching of law. New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences, ISSN 2547-8818
- The Legal Clinic. The Idea, Organization, Methodology, Warsaw 2005, ISBN 83-7387-685-5
- Polyakov, M.B. (2010). The history of legal clinics and clinical legal education. Russian Law Journal, 2, 6-68.
- Kozenko, Y. (2009). Law clinics: learning by helping. Law Student, 6(5), 22-23.
- Serhii Kivalov. Legal Clinics as an important element of human right for free legal aid. 2019, ISSN: 1370-7794